

Een bril om diaconale taak te kunnen uitvoeren

In de Shalomkerk is Kies! Voedselbankwinkel, een project van Stek (Stichting voor stad en kerk), gevestigd. Zo'n honderdvijftig klanten komen er elke week hun boodschappen halen. De diaconie Zuidwest steunt dit project op allerlei manieren, voor en achter de schermen. De redactie van Samenklank was benieuwd naar al deze samenwerkingen tussen de diaconie/kerk en Kies! Voedselbankwinkel. Daarom spraken we Hans Adams (diaken in de Shalomkerk en vanaf het begin betrokken bij Kies!), Thea Wignand (diaken in de Abdijkerk en vrijwilliger bij Kies!) en Renata Hofland (gemeentelid van de Shalomkerk en vrijwilliger bij Kies!).

Ten eerste: vanwaar de naam Kies! Voedselbankwinkel? Hans: 'Vóór dit initiatief kregen de klanten van de Voedselbank hun eten in kratten. Daar was geen keuze en geen maatwerk mogelijk. Maar er zat ook weleens wat in de kratten wat de klanten niet lustten en dan ging men ruilen. Vanuit dat principe is Kies! Voedselbankwinkel ontstaan. Eerste projectleider Kees Buist had een vaste overtuiging: "Klanten van de Voedselbank zijn mensen als jij en ik. Wij willen kiezen in de supermarkt, deze mensen ook." Daarom is er nu een soort winkel waar mensen zelf mogen kiezen wat ze willen hebben. Ze worden weer een volwaardige consument.'

Visitekaartje

Hoe werkt Kies! Voedselbankwinkel dan precies? Renata: 'Thea en ik doen de administratie. Ik krijg de lijsten binnen van de regionale Voedselbank. Daarop staat wie er die week langs zullen komen. Ik houd in de gaten wie er nieuw is en wie binnenkort bij een hulpverlener verlenging aan moet gaan vragen. Die geef ik op tijd een brief mee. Verder zorg ik dat de verjaardagspakketten voor de jarige kinderen, die we van de regionale Voedselbank ontvangen, klaarstaan.' Thea: 'En op de dag zelf verwelkomen we de mensen. We werken nu met tijdsblokken: er komen vijf mensen per kwartier. Nadat we ze hebben aangekruist op de lijst delen we een nummertje uit. Wanneer hun nummer te zien is op het nummervolgapparaat mogen de mensen naar het winkelgedeelte om hun boodschappen uit te zoeken.'

En wat vinden Renata en Thea van dit werk? Renata: 'Het is heel leuk om de mensen te zien, om contact met ze te hebben. Kinderen die meekomen zie je echt opgroeien.' Thea: 'Maar de namen van de klanten onthouden is best moeilijk.' 'Niet waar!', valt Hans haar gelijk in de rede, 'Als ik naast je sta weet je heel veel namen! Renata en Thea zijn echt het visitekaartje van de diaconie en de kerk: zij zijn de eerste die de klanten zien. En ze kennen de klanten ook echt. Als er iemand niet is, dan missen ze diegene.'

Meer dan voedsel

Terug naar de winkel. Hoe werkt het als de mensen in de winkel zijn? Hans: 'Alle klanten hebben een kaart met punten erop. Alle producten hebben een bepaalde "prijs". Je kan mensen een beetje sturen in wat ze kopen. Zo is chips relatief duur en zijn groenten goedkoop. En sommige mensen zijn al zo lang niet meer gewend om de regie over hun eigen leven te hebben dat je die echt moet helpen met kiezen.' Tot zover het voedsel. Maar er gebeurt meer. Thea: 'Tijdens de openingstijden van Kies! zijn er ook gastvrouwen en -heren en coaches die met de mensen in gesprek gaan. En op donderdag is er iemand die nieuwe mensen opvangt en de eerste keer met hen mee gaat naar de winkelruimte.' Renata: 'En in het buurt-en-kerkhuis, waar Kies! onderdeel van is, gebeurt nog veel meer. Denk aan naailessen, taallessen en nog meer.' Hans: 'We hebben ook een Kies! fonds. Daaruit vergoeden we wensen van de mensen. Er is een loopbaancoach die mensen begeleidt naar (vrijwilligers)werk. Soms zijn daar financiële middelen voor nodig. Een voorbeeld: we hebben een tijdje terug een man van bijna 60 jaar geholpen aan zijn dronebrevet, een bevoegdheid om met drones te mogen vliegen. Daarmee kon hij ergens aan de slag. Het wordt dan geen volwaardige baan, maar geeft zo iemand wel weer zingeving. Hij is jaren later nog eens teruggekomen om te vertellen hoe het ging.'

Thea: 'Wat naar is, is dat soms iemands uitkering net wat verhoogd wordt en dan hebben ze geen recht meer op de Voedselbank.' Renata: 'Ja, soms gaat het maar om drie euro.' Hans: 'En de steun die de klanten hier op allerlei manieren krijgen is veel meer waard dan die drie euro. Het kan voor Renata en Thea wel lastig zijn als je teleurgestelde mensen voor je hebt staan en je kan daar niets aan doen. Ook als mensen verdrietig of boos zijn, zijn zij het gezicht van Kies! en staan ze de klanten te woord. Petje af!'

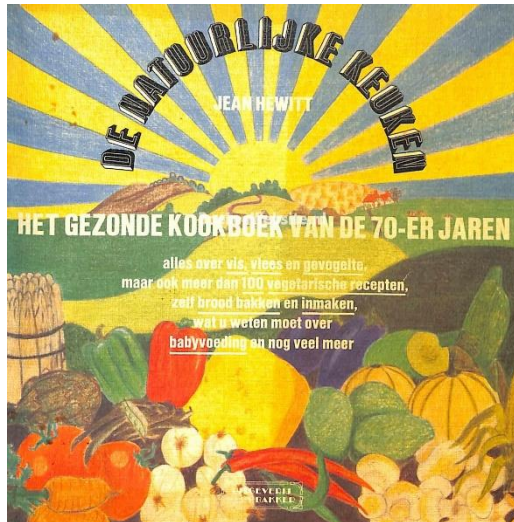
Motivatie

Wat drijft Renata en Thea om elke week weer present te zijn bij Kies! en Hans om er achter de schermen zo betrokken bij te zijn? Thea: 'Toch het helpen van de mensen die het nodig hebben. Er is veel dankbaarheid; men is blij dat deze mogelijkheid er is.' Renata: 'Ja, laatst belde er iemand die naar een andere locatie ging, om te bedanken voor alles.' Hans: 'Het voeden van de hongerigen is een van de werken van barmhartigheid. Alle gemeenteleden hebben een diaconale roeping om de medemens te helpen. We weten dat er in de wijken rond de Shalomkerk veel armoede is, maar het is lastig iedereen te bereiken. Maar met Kies! krijgen we de wijkbewoners letterlijk binnen. Kies! is een verlengstuk van onze diaconale taak, een soort bril om onze diaconale taak uit te kunnen voeren.'

Bijdragen

Ook andere gemeenteleden zijn betrokken bij het werk van Kies! Zo wordt er een aantal keer per jaar gecollecteerd voor Kies! en kunnen in alle drie de kerken producten ingeleverd worden die dan door diakenen meegenomen worden naar de winkel. De diaconie draagt financieel bij, zoals aan de jaarlijkse actie in heel Den Haag waarbij kinderen van Voedselbankklanten aan het begin van de zomervakantie een cadeaubon voor de speelgoedwinkel krijgen. En wat kunnen lezers doen? 'Blijf vooral producten inleveren, dat wordt heel erg gewaardeerd. En wie zinnig vrijwilligerswerk wil doen bij Kies! kan contact opnemen met projectleiders Heleen, Ilse of Peter.'

Jantine Wignand

Feest van gezamenlijkheid

In de jaren zeventig stond er bij ons in de keuken op het boekenplankje met kookboeken een receptenboek voor 'alternatievelingen' met als titel 'De Natuurlijke Keuken'. Onlangs kwam ik het boek tegen tijdens het opruimen van mijn moeders boekenvoorraad. Op de voorkant staat een stilistisch vormgegeven opgaande zon met brede gele en blauwe stralen.

Wat ik me nog kan herinneren was een recept voor salade van paardenbloemblaadjes. Als tienjarig meisje leek me dat helemaal niets. Bij het doorbladeren van het boek valt het me alleszins mee. Tegenwoordig zijn producten als zoete

aardappel, pompoenpitten of sojabonen veel meer bekend. En ja, er staan inderdaad recepten in met paardenbloemblaadjes. Blijkens het voorwoord gaat het om recepten met onbewerkte producten. Koken zonder pakjes of zakjes dus. En soms met ingrediënten die in eigen tuin of in de vrije natuur te vinden zijn. Tot mijn spijt heb ik er geen recepten in gevonden voor zevenbladpesto of brandnetelsoep.

Voor zover ik kan nagaan had het kookboek geen religieuze achtergrond, maar het ging wel uit van het besef dat Moeder Aarde ons ons voedsel geeft. Of is het God die ons het voedsel geeft? Of is het God die Moeder Aarde in staat stelt ons voedsel te geven? Die vraag is ingewikkelder dan je zou denken.

God, mens en natuur

Traditioneel gaan we ervan uit dat God de mens verantwoordelijkheid over de natuur heeft gegeven (en dus over de aarde die voedsel voortbrengt). In die opvatting staat de mens boven de natuur en God daar weer boven. Volgens het scheppingslied in Genesis 1 schiep God de mens (en ook de landdieren) op de zesde dag. God geeft de mens heerschappij over de dieren en geeft planten als voedsel. Binnen de milieubeweging wordt er tegenwoordig steeds meer voor gepleit om ons mensen te beschouwen als onderdeel van de natuur. Wij mensen zijn zoogdieren, net als de schapen, de olifanten en de muizen. Wij staan niet boven de natuur, maar maken er deel van uit. Het is ook mogelijk Genesis 1 vanuit dit standpunt te lezen. In de verzen 26-28 wordt de mens in deze versie van het scheppingsverhaal geschapen als evenbeeld van God, vrouwelijk en mannelijk op hetzelfde moment! Vervolgens klinkt de opdracht om te heersen over de vissen, de vogels en de dieren. Als die mens waarachtig evenbeeld van God is, kan dat 'heersen' niet uitbuiten betekenen, maar moet het duiden op een vorm van 'liefdevol zorgen voor'. Weliswaar wordt de mens boven de dieren gesteld, de dieren worden wel op dezelfde dag geschapen. Zelfs al zou de mens een stapje hoger dan de dieren staan, dan nog maken mensen deel uit van alle schepselen van de zesde dag. Het paradijsverhaal in Genesis 2 en 3 legt weer heel andere accenten en ook in het boek Job komt een scheppingsverhaal voor. Trees van Montfoort – een goede bekende in de Bosbeskapel – zocht het allemaal uit voor haar boek 'Groene Theologie'. Daarin zet ze verschillende scheppingsverhalen uit de Bijbel naast elkaar en onderzoekt ze wat die verhalen te zeggen hebben over de verhouding tussen God, mens en natuur.

Voedselbos

Onder invloed van moderne ecologische inzichten, ontstaan er diverse initiatieven waarin gezocht wordt naar harmonie tussen mens en natuur, tussen menselijk ingrijpen en natuurlijke ecosystemen. Zo worden er projecten gestart met de naam 'voedselbos'. Het klinkt een beetje als een paradijs: een plek waar fruitbomen, struiken, groenten, kruiden en allerlei gewassen

door elkaar groeien en waar mensen vrij van kunnen eten. Een beetje alsof we bij Moeder Aarde zijn uitgenodigd voor een gezamenlijke maaltijd.

Pinksteren als feest van gezamenlijkheid

Zondag 19 mei vieren we Pinksteren. Het Joodse equivalent van Pinksteren is Sjavoet, of Wekenfeest. Oorspronkelijk was dit feest, vijftig dagen na Pesach, een oogstfeest, waarbij de eerstelingen van de oogst werden gevierd (zie Exodus 34: 22). In de Joodse traditie is het Wekenfeest verbonden met de gave van de Thora op de Sinaï.

Tijdens dat Wekenfeest waren de leerlingen bij elkaar gekomen in Jeruzalem en konden zij ervaren hoe de Geest van God als wind en vuur bij hen aanwezig was. Door de Geest aangevuurd konden ze in alle denkbare talen verstaanbaar spreken. Zo is Pinksteren niet alleen het feest van de Geest, maar een feest met heel veel betekenislagen. Misschien zouden we nu, in tijden van klimaatverandering en verlies aan biodiversiteit, het oorspronkelijke oogstfeest weer een beetje onder de aandacht kunnen brengen. Pinksteren als feest van gezamenlijkheid. Niet alleen gezamenlijkheid van mensen onderling, maar ook van mensen als onderdeel van Gods prachtige schepping...

ds. Sara Dondorp

Leven met Lucas

Preken doet hij niet meer, maar zonder Bijbelstudie kan hij geen dag. Nico Riemersma, van 1991 tot 2019 predikant in achtereenvolgens gereformeerd Loosduinen (wijk B), de Bethelkerk en de Bosbeskapel, heeft een doorwrocht boek toegevoegd aan de stapel publicaties die hij de afgelopen jaren het licht deed zien.

Met 'The Gospel of Luke as Masterpiece' (Berlin: Lit Verlag, 2023) komt een langgekoesterde wens tot vervulling. De bundel is namelijk de Engelstalige versie van eerder verschenen artikelen, hoofdstukken uit eerdere boeken en twee lezingen: 'In de Bijbelwetenschap kun je niet met Nederlandse publicaties volstaan, daarvoor is het bereik te klein. Door dit boek krijg je als Lucasonderzoeker meer internationale bekendheid.' Het vertaalwerk werd gedaan door Alice Deken, die Nico kent van een van de vele 'clubs' waar hij lid van is.

Riemersma – in juni hoopt hij zeventig te worden – leeft al een kwart eeuw met Lucas, wat hem betreft de prikkelendste van de vier evangelisten. De vijftien hoofdstukken in deze bundel zijn evenzovele deelstudies die hij eerder publiceerde in theologische tijdschriften en in het boek 'Het Lucasevangelie onder de loep' (Middelburg: Skandalon, 2018). Alleen het tweede hoofdstuk is nieuw; het is een studie over een detail in de proloog van het Lucasevangelie (1: 1-4). 'Maar aan elk eerder verschenen artikel heb ik wel iets toegevoegd.'

Een meesterwerk

'Wat me in Lucas raakt, is zijn vertelstijl. Ogenschijnlijk simpel, maar zo rijk aan inhoud en betekenis. Met recht een meesterwerk. Zijn evangelie begint in een hoog literaire, hellenistische stijl (1: 1-14), maar gaat direct daarna over in een taal die de lezer uit het Oude Testament kent. Lucas laat zien dat het leven en de werken van Jezus in het verlengde liggen van het Oude Testament.'

Lucas laat zich niet vastpinnen op één genre, legt Riemersma uit. 'Het ene moment lijkt hij een geschiedschrijver te zijn, het volgende een theoloog. Maar hij beschrijft ook hoe we Jezus en Johannes in hun onderlinge verhouding moeten zien, en als auteur lijkt hij soms ook een reisverhalenverteller.' Dat Lucas de meest 'politieke' is van de evangelisten speelt zeker mee in waarom Riemersma zo door dit evangelie wordt geboeid. 'Per slot van rekening ben ik een kind van de jaren zeventig, het tijdperk van de politieke lezing van de Bijbel, de bevrijdingstheologie en de grote veranderingen in kerk en geloof.'

Nadat hij in 2019 vervroegd met emeritaat was gegaan, heeft Riemersma zijn werkzaamheden op het gebied van de Bijbelwetenschap flink uitgebreid. 'Ik ben een laatbloeiër', zegt hij met een brede lach. 'Laat en langzaam.' Maar eenmaal op gang, lijkt hij niet te stuiten. Hij promoveerde in 2016 op een passage uit Lucas over de opwekking van een dode (7: 11-17) in relatie tot een oudtestamentisch en een hellenistisch dodenopwekkingsverhaal. En hij is onder meer oprichter van de 'Lucaswerkplaats', een studiegroep van Nederlandse en Vlaamse onderzoekers, en redactiesecretaris van de 'Amsterdamse Cahiers voor Exegese van de Bijbel en zijn Tradities'. Ook als bestuurslid van de Dirk Monshouwerstichting verkeert hij in een gezelschap van theologen en taalwetenschappers die Bijbelpassages vertalen en uitleggen. En dat is nog maar een greep uit alle activiteiten.

Oude Testament

Het Lucasevangelie is overigens niet het enige Bijbelboek waarmee Nico Riemersma bezig is. 'Ook over het Oude Testament publiceer ik geregeld. Het was tijdens mijn studie aan de Vrije

Universiteit mijn hoofdvak. Vooral met de profeten (de Tweede Jesaja en Micha) ben ik veel bezig geweest, maar ook met een boek als Exodus. Wat ik niet minder leuk vind om te doen, is het schrijven van een recensie van een boek dat ik gelezen heb. De lezer kan ze vinden op mijn website (www.nicoriersma.nl). Daar zijn ook de beeldmeditaties te vinden die ik in het laatste jaar van mijn predikantschap hield.'

'Mag ik tot slot misschien ook een zorg delen? De kerk zie ik allereerst als een gemeenschap rond deze Bijbelse verhalen. Maar de aandacht voor deze verhalen zie ik steeds minder worden. En dat baart me zorgen. Ik moet je zeggen dat ik dat niet begrijp, want mooiere verhalen dan deze zijn er toch niet? Wat ze doen? Ze dragen bij aan onze menswording, aan onze humaniteit. Het belang daarvan hoef ik, denk ik, niet uit te leggen.'

Hans Willems